

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A TVORBU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Roč. XXXVI

5/2002

Obsah

I. Rynda: Prínos českých zemí Evropy a světu	229
J. Löw: Konec verneovské doby? ..	233
M. Ružička: Poučí sa človek z prírodných katastrof?	238
J. Šmajš: Příroda – přehlížený konstitutivní faktor lidské osobnosti	241
T. Münz: Potrebujeme krízu, aby sme si uvedomili hodnoty? ..	245
V. Mezřícký: Názory některých křesťanských myslitelů na ekologickou krizi hodnot a odpovědnost křesťanů ..	248
M. Vlk: Je zapotřebí ekologické konverze	252
M. J. Lisický: O pôvabe a hodnote environmentálnej charity ..	254
G. Murín: Autoregulačné mechanizmy prírody ako záruka udržateľnosti života na Zemi ..	256
J. Čech: Základná bilancia ekonomiky životného prostredia a jej implikácie pre udržateľný rozvoj	260
Tribúna	
J. Sokol: Dá se život udržet? ..	264
M. Bujňáková: Budeme mať program náhrady za PVC? ..	267
I. Thurzo: K striedosti v urbanizme a ochrane pamiatok ..	274
Esej	
M. Hulanová: Udržiteľný spôsob života: láska k moudrosti jako láska k přírodě	274

V mene akých hodnôt?

Téma udržateľnosti života trápi ľudstvo zrejme odkedy opustilo prostú materiálnu rovinu života založenú na inštinktívnom konaní. Každá mytológia, náboženstvo boli založené alebo odrážajú vzťah k prírode v záujme zachovania človeka, ľudstva, kultúry.

Téma hodnôt udržateľnosti zvädza na jednej strane k planej moralizácii, na strane druhej k technokratickému zjednodušovaniu. V pojme sa stretávajú merateľné fyzikálne a ekonomické veličiny s nekvantifikovateľnou etikou. Udržateľnosť života reflektuje nielen veda, ale aj umenie, možno najintenzívnejšie literatúra. Nielen filozofi sa pokúšajú hľadať odpovede na otázky súvisiace s hodnotami života. Bude hodnotou samotné bytie, reprodukovanie genofondu, udržiavanie genómu a kultúrneho dedičstva, alebo pôjde aj o kvalitu tohto procesu? Je zachovanie prírodných systémov dôležité samo o sebe, alebo len v prípade, ak bude človek v nich prítomný? Bude teda hodnotou rast populácie, nebudaj trvalo udržateľný, alebo kvalita života? Bude hodnotou vzdelanie, ktoré populáciu definuje kvalitatívne a prispieva aj ku kvantitatívnej stabilizácii? Bude hodnotou udržateľnosti života návrat k fundamentom, alebo sústavné prehlbovanie toho, čo v našej civilizácii naštartovalo osvietenstvo?

Ak sa pozrieme na súčasný stav a prognózy vývoja ľudskej civilizácie z hľadiska podielu mestského obyvateľstva, nevyhneme sa konštatovaniu, že udržateľnosť života bude problémom mesta. Podľa kvalifikovaných odhadov bude žiť r. 2006 v mestách asi 3,2 mld. ľudí, teda polovica celej populácie. Predpokladá sa ale ďalšie zvyšovanie podielu mestského obyvateľstva. Udržateľná ekonomika bude možná len prostredníctvom manažmentu urbánnych systémov. O udržateľnosti kultúry nehovoriac.

Po zamatovej poprave socializmu sme si mysleli, že environmentálne vhodná architektúra musí byť nepravouhlá a drevená, dnes vieme, že udržateľnosť je pre ľudské sídla oveľa komplexnejší problém.

Jednou zo základných, ak nie základnou hodnotou par excellence, je dnes informácia. Okamžite sa však objavil problém, koľko a akých bludov dokáže šíriť technologicky dokonalé médium. My, konzervatívci, sa bojíme, že sa stráca človek so svojimi historicky nazhromaždenými hodnotami. Internetové deti nečítajú knihy, technologické sci-fi príbehy sú plné dobrých androidov, ktorí bojujú proti zlým ľuďom. Obraciame sa však na primárne ľudské schopnosti. Chceme, aby architekt vedel kresliť, aby mal tradičný výtvarný talent, aby prostredie, ktoré tvorí, bolo "ľudské". Na druhej strane existujú už počítačové programy, ktoré kreslia tak, že napodobňujú nedokonalosť ľudskej ruky. Akoby technológia predstierala, že nechce uraziť človeka svojou dokonalosťou. Ďalší paradox kultúry, v období elementárnej úrovne techniky uchovávali historické civilizácie svoje zrejme špičkové výsledky na nosičoch, ktoré prežili stáročia. Texty na mezopotámskych hlinených tabuľkách sa zachovali v pôvodnom stave, súčasná špičková technika je však veľmi zraniteľná, má krátku životnosť a vyznačuje sa nestabilitou záznamu. Natíska sa otázka, čo po sebe zanecháme my, neostane po nás kultúrnohistorická diera?

Robert Špaček

- M. Bartoš:** Je smrt ekologické téma?
Dojit ke stadionu a zpět 277

Aktuality

- I. Vološčuk:** Odišiel znalec
a milovník lesa a krajiny 227

Recenzie

- Z. Lipský:** Nejkrásnější sbírka . . . 279

Contents

- I. Rynda:** How Have the Czech People Contributed to the Wisdom of Universe 229
- J. Löw:** The End of the Era of Jules Verne? 233
- M. Ružička:** Can Man Learn Something from Natural Disasters? 238
- J. Šmajš:** Nature as a Disregarded Constitutive Factor of Human Personality 241
- T. Münz:** Do We Need Crisis in Order to Become Aware of Values? 245
- V. Mezřický:** Views of Some Christian Thinkers on Ecological Crisis of Values and Responsibility of Christians 248
- M. Vlk:** Ecological Conversion is Necessary 252
- M. J. Lisický:** Grace and Value of Environmental Charity 254
- G. Murín:** Auto-regulating Mechanisms of Nature – Guarantee of Life Sustainability on the Earth 256
- J. Čech:** A Basic Balance of the Environmental Economics and Its Implications to Sustainable Development 260

Tribune

- J. Sokol:** Is it Possible to Sustain Life? 264
- M. Bujňáková:** Will we Have a Compensation for PVC? . . . 267
- I. Thurzo:** To Moderation on Urbanism and Monument

On behalf of which values?

The mankind is interested in the problem of sustainability of life from the moment when it left the simple material level of life based upon instinctive doings. Each mythology, religion was based on the relation to nature in order to maintain man, mankind and culture.

The theme of sustainability of values misleads to empty moralization and technocratic simplification. In this concept measurable physical and economical quantities meet with unquantifiable ethics. Sustainability of life is reflected not only by science, but also by art, and maybe the most intensively by literature. Not only philosophers try to find answers to the questions connected with values of life. What will be a value itself? The life, reproduction of gene-pool, maintenance of genome and cultural heritage or also the quality of these processes? Is the maintenance of natural systems important in itself or only in case that man is present in them? Will the increase of population be a value (sustainable one) or the quality of life? Will education be a value qualitatively defining the population and contributing also to quantitative stabilization? Will the comeback to fundamentals be the value of sustainability of life or a permanent deepening of that what in our civilization started by the Enlightenment?

If we look at the present state and prognosis of evolution of human mankind from the aspect of the share of people living in towns, we have to state that sustainability of life will be the problem of towns. According to qualified prognoses, in 2006 ca 3.2 milliard people will live in towns, i.e. half of the whole population. There is a prognosis of further increase of urban inhabitants. Sustainable economy will be possible only by the means of urban system management. Not speaking about the sustainability of culture.

After the velvety execution of socialism we thought that environmentally suitable architecture has to be non-rectangular and wooden, today we know, that sustainability is for human settlements much more complex problem.

Today, one of the basic values par excellence is information. Immediately appeared the problem, how many and what errors can be distributed by technologically perfect medium. We, conservatives, are afraid, that man with his historical values is gradually disappearing. Internet children do not read books, technological sci-fi stories are full of good androids fighting against bad people. We appeal to primary human abilities. We want the architects that are able to design that have traditional talent of fine arts, that the environment created by them would be "human". Otherwise there are computer programmes able to draw in such way as if they imitate imperfection of human hand. As if technology pretended it does not want to offend man by its perfection. Another paradox of culture is that in the period of elementary level of technics historical civilizations have conserved their top results on carriers that overlived hundred years. Texts on Mesopotamian clay tables have been conserved in original state, the present top technology is vulnerable very much, it has short life and may be characterized by unstable records. There is an urgent question: what we are going to leave to posterity, does not remain there only a cultural-historical gap?

Robert Špaček

Protection 271

Essay

- M. Hulanová:** Sustainable Way of Life: Love to Wisdom as Love to Nature 274
- M. Bartoš:** Is Death an Ecological Theme? To Go to the Stadium and Back 277

News

- I. Vološčuk:** The Lover and Expert in Forest and Landscape Left as 227

Review

- Z. Lipský:** The Most Beautiful Collection 279